

Kako prepoznati lažne vijesti

„Lažne vijesti“ i dezinformacije, tj. informacije koje su namjerno izmijenjene u cilju zavaravanja ljudi, postale su sve češći globalni fenomen. Društvene mreže i njihovi alati za personalizaciju omogućili su lakše širenje lažnih priča. U tim se vijestima često koriste emocije u cilju privlačenja pozornosti i prikupljanja što većeg broja klikova, bilo iz ekonomskih ili ideoloških razloga. Čak je i mladim, digitalno obrazovanim ljudima, teško prepoznati izmanipulirane vijesti. Indikativno je da šest od deset vijesti koje su podijeljene na društvenim mrežama korisnik koji ih je podijelio nije čak ni pročitao. Oko 85 % Europljana smatra da „lažne vijesti“ predstavljaju problem u njihovoj zemlji, dok ih 83 % smatra problemom za demokraciju općenito. Ove će vam smjernice pomoći da se snađete u moru informacija i da pronađete put kroz laži i dezinformacije.

8. SUDJELUJTE U RAZBIJANJU MITOVA⁽²⁾

Upoznajte se s najnovijim trikovima i pričama koji se koriste za širenje dezinformacija. Prijavite lažne vijesti. Podijelite saznanja s prijateljima.

7. PREISPITAJTE VLASTITU PRISTRANOST

Ponekad je priča predobra ili prezabavna da bi bila istinita. Duboko udahnite, usporedite priču s pouzdanim izvorima i budite hladne glave.

6. RAZMISLITE PRIJE NEGO PODIJELITE VIJEST

Priča može biti iskrivljavanje stvarnih ili starih događaja, a može biti i satira. Naslov bi mogao biti osmišljen da izazove snažne emocije. Ako se neki događaj zaista dogodio, o njemu će izvještavati i pouzdani mediji.

1. PROVJERITE SADRŽAJ

Jesu li činjenice i podaci točni? Je li članak pristran? Vjerodostojni mediji drže jednostrana mišljenja tamo gdje im je mjesto – u komentarima, a ne u novinskim člancima.

2. PROVJERITE VRSTU MEDIJA

Je li vam medij poznat? Izgleda li URL čudno? Provjerite rubriku „o nama“. Tko stoji iza njega? Tko ga financira? Provjerite informacije iz drugih (vjerodostojnih) izvora.

3. PROVJERITE AUTORA

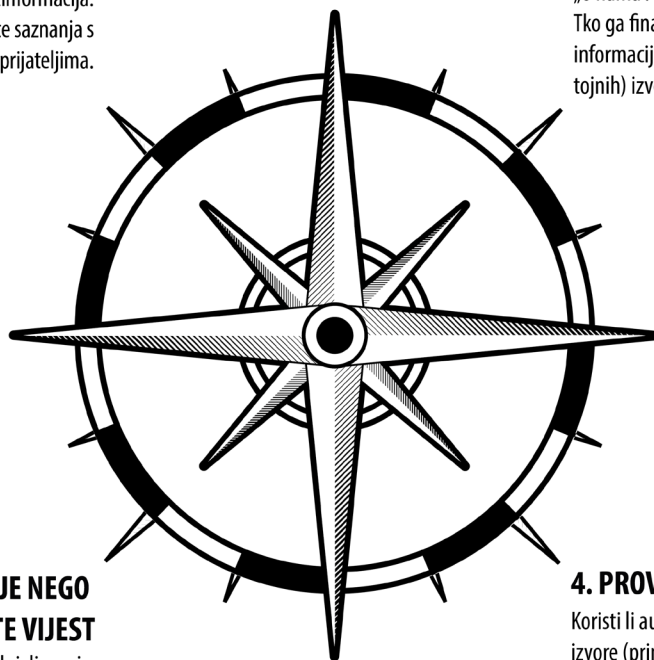
Postoji li uopće ta osoba? O uglednim novinarima uvijek je moguće pronaći podatke. Ako se autor potpisao lažnim imenom (ili se uopće nije potpisao), vjerojatno su i vijesti lažne.

4. PROVJERITE IZVORE

Koristi li autor vjerodostojne izvore (primjerice poznate i ugledne medije)? Jesu li citirani stručnjaci zaista specijalisti u određenom području? Ako se navode anonimni izvori (ili se uopće ne navode), moguće je da su takve vijesti lažne.

5. PROVJERITE SLIKE

Slike su moćan alat i lako je njima manipulirati. Pretraživanjem slika možete saznati jesu li se one već koristile u drugačijem kontekstu. Dodatak InVID⁽¹⁾ može vam pomoći da otkrijete radi li se o izmijenjenim videoisječcima ili slikama.

1) Preuzmite dodatak sa stranice [InVID project](https://invid.io/).

2) Primjerice pratite [@EUvsDisinfo](https://twitter.com/EUvsDisinfo), [@DFRLab](https://twitter.com/DFRLab) ili [@stopfakeukraine](https://twitter.com/StopFakingNews)

Ovo je skraćena verzija „Kratkog pregleda“ objavljenog u ožujku 2017.

